

11) Ehdotus toivomukseksi määrärahasta aluesairaalan ja lääkärin asunnon rakentamiseksi Sallan kuntaan .....

Asia kirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 53.

12) Ehdotus toivomukseksi esityksen antamisesta lisäyksestä vuoden 1946 tulo- ja menoarvioon Ristijärven kunnan omistaman entisen suojeluskuntatalon muodostamiseksi kunnansairaalaksi .....

Asia kirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 51.

13) Puhemiesneuvoston ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain sekä tarkistajain työsuunnitelmaksi vuoden 1946 varsinaisilla valtiopäivillä ..

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös eräiden arvopapereiden maahan tuonnin kieltämisestä ..

15) Lakivaliokunnan mietintö n:o 4 eräiden säännöstelyrikoiksista tuomittujen armahtamista koskevan toivomusaloitteen johdosta .....

16) Lakivaliokunnan mietintö n:o 5 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa vaarallisista rikoksenuusijoista annetun lain kumoamista ....

17) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion metallitehtaista ..

18) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtion viran tai toimen haltijain oikeudesta eläkkeeseen annetun lain muuttamisesta .....

19) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 toivomusaloitteen johdosta esityksen antamisesta lisäyksestä vuoden 1946 tulo- ja menoarvioon Säränsniemen aluelääkäripiirin perustamisesta, lääkärin palkkaamista ja alue-
lääkärin asunnon rakentamista varten .....

Siv.

274

275

„

„

„

„

„

276

„

Siv.

20) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi työttömyyskassoista, joilla on oikeus saada apurahaa valtion varoista, annetun lain muuttamisesta .....

Puhetta johtaa puhemies Fagerholm.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ahmavaara, G. Andersson, K. Andersson, Hollsten, Huhta, Leppälä, Malminvaara, Oksala, Pilppula, Pyörälä, Riikonen, Salminen, Sarlin, Sillanpää, Söderhjelm, Turunen, Virkki ja A. K. Wirtanen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa tämän päivän istunnosta sairauden takia ed. K. Andersson.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin tehtäviä hoitavan pääministerin kirjelmän ohella viime helmikuun viimeiseltä päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 12, joka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi tasavallan presidentin vaalista vuonna 1946.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 11, jota on valmistellevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 13 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 8, esitellään kolmannen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. R ä i s ä n e n: Siitä keskustelusta, jonka hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tasavallan presidentin vaalista v. 1946 on aiheuttanut, voidaan sanoa, että siinä ovat menneet duurit ja mollit sekaisin kuin tukkipojan laulussa. Edistysmielisten lipulla purjehtivat ovat, jotain poikkeusta lukuunottamatta, sekä puhein että kirjallisin vastalausein ryhtyneet vastustamaan hallituksen esitystä, että tasavallan presidentin valitsisi eduskunta eivätkä valitsijamiehet. Hallituksen esityksen ollessa lähetekeskustelussa esiintyi edistyksen lipunkantajana edustaja Kauppi ja häntä tuki intomielisesti ed. Heiniö, viimeainittu vaatien nimenomaan „demokraattisen maailmankatsomuksen” nimessä, kuten hänen sanansa kuuluivat, presidentinvaalia valitsijamiesten toimitettavaksi.

Olisikohan niin, että nämä arvoisat edustajat ja ed. Kytömaa, joka perustuslakivaliokunnan mietintöön liittämässään vastalauseessa ehdottaa hallituksen esitystä hylättäväksi, olisivat unohtaneet ne olosuhteet, joissa hallitusmuotoon tuli sen 23 §, jossa säädetään, että „presidentin vaalin toimittavat valitsijamiehet, joiden lukumäärä on 300”. Senhän kiristivät siihen oikeistolaiset, silloiset monarkistit, jotka epäonnistuttuaan yrityksessään hankkia tasavallalle Saksasta kuningas, pyrkivät saamaan hallitusmuotoon monarkistisen Eskon puumerkinsä ja senvuoksi panivat ehdoksi lain kiireelliselle säätämislle sen, että presidentinvaalin vastedes toimittaisivat

valitsijamiehet — silloinhan, 1919, presidentin valitsi eduskunta. Vuoden 1919 eduskunnassa, joka sääti hallitusmuodon, olivat kaikki demokraattiset ainekset, eivät vain työväen edustajat, vaan demokraattiset porvaritkin, sitä mieltä, että presidentinvaalin toimittamisen olisi kuuluttava eduskunnalle vakituisesti, koska, niinkuin hallitusmuodon 2 §:ssä sanotaan, „valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta”. Asia on nyt oikealla tolalla juuri demokratian näkökulmasta katsoen. On vain valitettava, että tässä eduskunnassa on niin vähän demokraattisia aineksia, että tätä lakia ei saada pysyväksi. Ne, jotka lainmuutosta vastustavat edistyksen ja demokratian nimessä, käyttävät väärää lippua. Erittäin onneton oli ed. J. Wirtasen, papin, lähetekeskustelussa käyttämä puheenvuoro, jossa hän leimasi ed. Wiikin, kun tämä ehdotti lainmuutoksen aikaisemmin tekemänsä aloitteen mukaisesti säädettäväksi pysyväksi, fascistimin asiolla kulkevaksi. Jokainen edustaja tässä eduskunnassa, ed. J. Wirtasta mahdollisesti lukuunottamatta, kuitenkin tietää, että ed. Wiik sopii yhtä huonosti fascistiksi kuin — sallittakoon minun käyttää vertausta — sirkuspelle saarnastuoliin (Eduskunnasta nau-rua).

Ed. K a u p p i: Herra puhemies! — Se keskustelu, joka suoritettiin eduskunnassa tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä käyttämäni puheenvuoron jälkeen, osoitti, samaten kuin tänään ed. Räisäsen käyttämä puheenvuoro, ettei ole kysymys ainoastaan tällä kertaa tapahtuvasta toimenpiteestä, jolla evätään kansalta sen perustuslainen oikeus tasavallan presidentin valitsemiseen, vaan että ainakin hyvin suuri osa eduskuntaa tarkoittaa tällä toimenpiteellä vahvistaa sitä muutenkin ajamaansa kantaa, että hallitusmuotoon olisi tehtävä sellainen sen perusrakennetta järkyttävä muutos, että presidentin valitsemisoikeus otettaisiin kansalta pois ja siirrettäisiin eduskunnan (Ed. Räisänen: Aivan, monarkistien puumerkki pois!) hoidettavaksi. Tällä tavoin näet keskustelussa nimenomaan perusteltiin ja on tänään perusteltu hyväksyvää asennetta käsillä olevaan esitykseen. Sen vuoksi minun on vielä tehtävä eräitä lisähuomautuksia.

Lakien ja eritoten perustuslakien noudattaminen on tarkoin erotettava niistä suunnitelmista, joita saattaa olla lakien muuttamiseksi, ja sen vuoksi nyt on kysymys ennen muuta siitä, että me saattaisimme voimassaolevat perustuslakimme sota-ajan poikkeusten jälkeen oikealla tavalla käytäntöön ja kehittäisimme niiden soveltamisessa yhä tarkoituksenmukaisempaa ja oikeudenmukaisempaa käytäntöä.

Mutta se muutos, jonka hivuttamista nyt tekeillä olevan ratkaisun avulla pysyvästi valtiojärjestyksemme koetetaan, niinkuin täällä eduskunnassa lausuttiin, saada aikaan, olisi omiaan kohtalokkaalla tavalla järkyttämään sitä onnistunutta vallanjakoa tasavallan presidentin, eduskunnan ja valtioneuvoston kesken, joka on ollut hallitusmuotomme ytimenä ja jonka ansiosta tämä hallitusmuoto on osoittautunut oloihimme soveltuvaksi ja erilaisissa vaiheissa kestäväksi. Se rakentuu vuosisatojen takaa jatkuneen elimellisen, omalla pohjalla tapahtuneen kehityksen perustalle ja on käytännössä kyennyt suojaamaan meitä sellaisilta valtiorakenteen löyhyyden ja oloihin soveltumattomuuden aiheuttamilta vaaroilta, joista muut samaan aikaan itsenäisyyden saavuttaneet valtiot ovat joutuneet kärsimään. Täällä lausuttiin — muistaakseni ed. Wiik — että valitsijamiesten toimittamaa vaalia ei voida pitää kansan toimittamana. Sen lisäksi, mitä tästä jo esitin ensimmäisessä käsittelyssä, tahtoisin vain viitata siihen, että Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa presidentin vaalin toimittavat valitsijamiehet, mutta vaali on tosiasiallisesti niin täydelleen kansan, toisin sanoen alkuvalitsijain toimittama, kuin konsaan saattaa ajatella. Valitsijamiehethän eivät voi äänestää käytännössä muuta kuin kukin sitä ehdokasta, jota äänestämään hänet on valittu. Niinpä vaalien lopputulos on selvä heti, kun valitsijamiesvaalien tulokset on saatu laskeutuksi. Ja juuri se seikka, että Yhdysvaltain presidentti saa valtansa kansalta, tekee hänen asemansa niin vahvaksi. Tosin jo perustuslakien säännöksiin mukaan hänen valtansa muutenkin on olennaisesti suurempi kuin esim. Suomen presidentin, joskaan hän ei, niinkuin taas meidän maamme valtion päämies, voi hajoittaa kansan eduskuntaa. Mutta se huononmus, jota merkitisi meillä presidentin vaalin siirtäminen eduskunnan toimitettavaksi, näkyy käytän-

nössä mahdollisimman selkeästi, kun ajatellaan Ranskan kolmannen tasavallan presidenttiä, jolla sen hallitusmuodon mukaan, jonka sijaan siellä nyt parhaillaan laaditaan uutta, oli valtiorakenteen kannalta merkittävä ja tarkoituksenmukainen määrä valtaa. Mutta koska hänet valitsi ei tosin kumpainenkaan kamari, vaan nämä kamarit yhdessä kansalliskokoukseksi muodostuneena, joutui hän käytännössä sillä tavoin riippuvaksi eduskunnasta, että hänen tosiasiallinen osanottonsa valtion asioiden hoitoon oli jokseenkin vähämerkityksistä. Tähän vähämerkityksisyyteen oli tietenkin muitakin syitä, mutta pääasiallisesti se johtui äskenmainitusta vaalitapaan pohjautuvasta riippuvaisuusasemasta. Että meillä olisi odotettavissa samanlainen valtasuhteiden keskinäinen siirtyminen, jos vaalitapa muutettaisiin nyt puheenaolevalla tavalla, voidaan pitää aivan varmana.

Täällä huomautettiin myöskin siitä, ettei ole tarkoituksenmukaista presidentillä ollaakaan sellaista valtaa, että hän voi muodostaa jonkinmoisen vastapainon eduskunnalle. Suomen presidentillä ei ole niin suurta valtaa, että kansan valitsema presidentti voisi vahingollisesti käyttää sitä eduskuntaa ja sen luottamusta nauttivaa parlamentaarista hallitusta vastaan. Mutta se, että presidentin harjoittama kontrolli on tarpeellinen ja hyödyllinen nimenomaan kansan oikeuksien valvomiseksi, tuli hyvin selkeästi näkyviin silloin, kun vuonna 1924 hallitus oli vangituttanut eduskunnan äärimmäisen vasemmiston jäsenet ja eduskunta siten oli tullut vajaalukuiseksi. Valitsijat, jotka olivat lähettäneet nämä henkilöt edustajikseen, jäivät siis eduskunnassa vaille asiaan kuuluvaa edustusta. Eduskunta itse ei hallinnut uusilla vaaleilla toimitettavan sijaansa täysilukuista eduskuntaa, eikä sitä myöskään tahtonut silloinen hallitus. Tällöin puuttui asiaan tasavallan presidentti Ståhlberg (Ed. Kivisalo: Hän oli eduskunnan valitsema!). — Aivan, mutta silloin ei ollut eduskunta pysyväisesti presidenttiä valitsemassa eikä siis enää seuraavaa vaalia toimittamassa, ja nyt on kysymys siitä, mitenkä presidentti vakinaisesti valitaan. Niin, presidentti Ståhlberg kehoitti silloista hallitusta eroamaan, muodosti uuden hallituksen ja perustuslain hänelle antaman vallan nojalla hajoitti eduskunnan määrätien toimitettavaksi uudet vaalit, niin että

oikean kansanvallan mukainen ja valtiosäännön edellyttämä eduskunta saatiin asioita hoitamaan. Tahtoisin vasemmistolta nimenomaan kysyä, eikö siellä hyväksytyä tällaisen terveellisen vastapainon olemassaoloa eduskunnan ja valtioneuvoston rinnalla.

Samana vuonna 1924 yritti Ranskan tasavallan presidentti Alexandre Millerand, joka kylläkin oli tarmokas ja päättäväinen mies, hajoittaa Ranskan edustajakamarin, mutta tulos oli: kamari jäi hajoittamatta ja se pakotti sensijaan presidentin eroamaan. Tällainen rinnastus tietysti sinänsä on relatiivinen. Asia vaatisi, tullakseen täysin selväksi, tarkemman erittelyn, mutta siihen ei tietenkään tässä ole tilaisuutta. Ja kaikkiin tällaisiin vertailuihin nähden on aina muistettava, että Pohjois-Amerikan Yhdysvallat ovat Pohjois-Amerikan Yhdysvallat, Ranska on Ranska ja Suomi on Suomi. Meidän on ratkaistava asiamme omien olosuhteittemme pohjalla. Käytännössä olisi, niinkuin jo viittasin, tehtävänäme tällä kertaa saattaa se periaate, että Suomen kansa valitsee tasavallan presidentin, käytännössä toteutumaan niin hyvin kuin mahdollista valitsijamiesjärjestelmän vallitessa. Silloin kun hallitusmuotoa säädettiin, lainsäätäjät lienee tarkoittanut tällä järjestelmällä päästävän samanlaiseen tulokseen kuin Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa, joissa tämä tietää todellista kansan suorittamaa vaalia. Mutta meidän järjestelmämme tekee, niinkuin on nähty, mahdolliseksi erinäisten konstien käyttämistä alkuvalitsijain tarkoittaman tuloksen sekoittamiseksi. Mutta oikein ja vastuuntuntoisesti sovellettuna se vie kyllä oikeudenmukaiseen tulokseen. Jollei käytäntö vaikiinnu oikealle valtiosäännön henkeä vastaavalle pohjalle, on harkittava siirtymistä siihen, että kansa välittömästi valitsee valtion päämiehen, mutta siitä ei ole nyt kysymys. Siitä, ettei tälläkään kertaa edes poikkeuksellisesti enää ole tarvis jättää presidentin vaalin toimittamista eduskunnalle, sanoin lyhyesti perusteluni jo edellisellä kerralla. Sellainen menettely, että milloin jonkinlaisia vaikeuksia tuntuu olevan tiellä ja perustuslain määräykset olevan esteenä joidenkin suunnitelmien toteuttamiselle, että silloin turvaudutaan poikkeuslainsäädäntöön, valtiosäännön säännöllisten ohjeiden syrjäyttämiseen, vaikka tuo syr-

jäyttämisen hiukan vaivaa näkemällä olisi vältettävissä, sellainen menettely ei ole vaaratonta. Tuollainen oikoteiden käyttäminen on aina ennakkotapaus, joka tulevissa laskemattomissa tilanteissa voi odottamatta tulla vastaan. Valtiosäännön vakavuutta se on omiaan heikentämään.

On sitten vielä palattava niihin käytännöllisiin esteisiin, joiden perusteella on tahdottu puolustella suunniteltua poikkeuksellista vaalitapaa. Kun on puhuttu vaalien vaatimista kustannuksista, niin tämä toki vaikuttaa, olisin valmis sanomaan, joutavalta. Tasavallan presidentti ei meillä aiheuta suuria kustannuksia missään katsannossa, jos verrataan monarkisten valtioiden dynastiain tai muiden tasavaltojen päämiesten aiheuttamiin menoihin. Ei ole sen vuoksi mitään syytä puhua oikoteillä säästämistä silloin kun kansan perusoikeuksien käyttämisestä on kysymys. Onhan meillä täytynyt olla varaa sellaiseenkin nykäykseen kuin viime vuonna valloilleen päästetyn inflation aikaansaamiseen ja sen aiheuttamien jättiläisvahinkojen kestämiseen.

Siitä, kuinka kauan veisi valitsijamiesvaalien toimittaminen, tahtoisin, koska siitäkin on täällä keskustelussa mainittu, vielä korostaa, että lisäluettelon laatimisen niistä, jotka vuonna 1945 ovat täyttäneet 21 vuotta, täydennykseksi viime kunnallisvaaleissa käytettyyn vaaliluetteloon on laskettu herra oikeusministerin ilmoituksen mukaan vaativan noin kuukauden ajan. Olisi epäilemättä organisoitavissa niin, että nuo lisäluettelot saataisiin laadituksi lyhyemmäsäkin ajassa. Ei myöskään tarvita täyttä kuukautta vaalipäivästä siihen, kun valitsijamiehet voivat kokoontua. Määräaikojen lyhentämisiä, vaikkapa ne vaativat lain muutoksia, voidaan tietenkin tehdä, kun on kysymys siitä, että kansan oikeus valtion päämiehen valitsemiseen on saatava toteutetuksi. Mutta tahtoisin lisätä, että kaiken varalta on hyvässä ajoin laadittava tarpeelliset lisäluettelot, sillä uudet vaalit, joko sitten eduskunnan hajoituksen taikka valtion päämiehen vaihtumisen johdosta, saattavat tulla toimitettaviksi milloin hyvänsä ja viime kuukausina tällainen todennäköisyys ei, tasavallan presidentin ollessa sairaana, ole ollut suinkaan normaalia pienempi. Niin muodoin olisi sellaiset lisäluettelot vuoden 1945 aikana 21-vuoden

ikään tulleista ollut tarkoituksenmukaisinta laadittaa jo enemmän, heti kunnallisvaalien jälkeen, niin että ne nyt olisivat olleet valmiit käytettäväksi. Tällöin lyhenisi valitsijamiesten vaalia varten tarvittava aika varsin tuntuvasti, herra oikeusministerin laskelman mukaan kokonaisella kuukaudella.

Kun edelleen olen sitä mieltä, että tasavallan presidentin vaali olisi toimitettava säännöllisessä järjestyksessä, ehdotan, että lakiehdotuksen käsittelyä ei julistettaisi kiireelliseksi ja että lakiehdotus, jos se julistetaan kiireelliseksi, hylättäisiin. Kun rohkenen vaivata eduskuntaa tämän äänestyksen toimittamiseen, vaikka en odotakaan käsitykseni hyväksymistä, perustelen tätä sillä, että kohtuuden mukaan eduskunta tahtonee pöytäkirjoista ilmenevällä tavalla saattaa näkyviin pienenkin vähemmistön eriyävän kannan, joka samalla on laajojen kansalaispiirien mielipide asiassa, jonka mittaista ei satu kovin usein eduskunnan käsiteltäväksi.

En ota asiaa juhlalliselta kannalta enkä ryhdy arvailemaan, tuleeko historia, — kun se myöhäisessä tulevaisuudessa, toisissa oloissa, kuten on sanottu, „tuikuttava lyhty kädessään hoipertaen astelee menneisyyden polun heikosti erottuvia juomuja pitkin”, toteamaan käsilläolevasta asiasta viritetyn keskustelun vaikuttaneen — ja missä määrin — sen jälkeiseen asioiden kulkuun. Mutta vakaumukseni, joka kuten sanoin, on myös laajojen kansalaispiirien, olen velvollisuuteni mukaisesti tuonut täällä esille.

Oikeusministeri Kekkonen: Herra puhemies! — Siihen luento, jonka professori Kauppi täällä piti, minä pyydän vastata muutamalla sanalla, siihen osaan, joka koski määräaikaa tasavallan presidentin valitsijamiesten vaalin toimittamiselle.

Minä haluan palauttaa mieleen, että kun v. 1944 suunniteltiin edustajanvaaleja, ryhdyttiin jo lokakuussa 1944 valmistaviin toimenpiteisiin edustajain vaalin suorittamista varten ja tällöin oikeusministeriö määräsi lokakuussa, että pohjaluettelot on saatava valmiiksi marraskuun 1 päivään mennessä. Tästä päivästä kului siis 4½ kuukautta vaalin toimittamiseen. Tällä ker-

taa laskin, että aika voitaisiin ponnistamalla kaikki voimat lyhentää 1½ à 2 kk:lla, mutta kun olen tarkemmin perehtynyt asiaan, tuntuu siltä, että viime istunnossa esittämäni arvio on perusteetoman optimistinen, toisin sanoen vaaleja tuskin olisi voitu ilman hankauksia suorittaa niin lyhyessä ajassa kuin edellisessä istunnossa mainitsin.

Ed. Kaupin täällä edelleen esittämä väite, että määräaikoja olisi voitu lyhentää, ei käytännön kokemuksen valossa pidä paikkaansa. On otettava huomioon, että siirtoväki on eräältä osalta ja kenties erittäin suurelta osalta jo poissa niiltä paikkakunnilta, joilla se asui vuoden 1945 alussa. Vaaliluetteloiden tarkastus sen vuoksi on siirtoväen osalta oleva erittäin vaikea ja vaaliluetteloiden esilläpitoa varten täytyisi ilmeisesti varata enemmän aikaa kuin mitä laki normaalina aikoina edellyttää. Sitäpaitsi on muistettava, että siirtoväen osanto viime kunnallisvaaleihin oli erittäin heikkoa. Se johtui luonnollisestikin suurelta osalta siitä, että heidän olisi täytynyt matkustaa pitäjän keskukseen ottamaan vaaliin osaa ja juuri tästä siirtoväen kunnallisvaaleihin heikosta osanotosta johtui se, että heillä ei ole ollut tietoa siitä, ovatko he vaaliluettelossa vai ei, ja sen vuoksi täytyy hyvin varovaisesti pitää kiinni niistä määräajoista, jotka normaalia tapauksia varten on olemassa.

Vuoden 1945 eduskuntavaalien valmistelun aikana sainkin kelpo varoituksen liasta kiirehtimisestä. Täytyy muistaa, että oikeusministerin päätöksellä joulukuun 19 päivältä 1944 oli vaaliluettelot määrätty olemaan nähtävänä tammikuun 2 päivästä tammikuun 11 päivään. Tämä osoittautui, niin kuin arv. edustajat hyvin muistavat, liian lyhyeksi, ja sen vuoksi täytyi tammikuun 12 päivänä antaa eduskunnalle kaikessa kiireessä lakiesitys, jotta vaaliluetteloiden esilläoloaikaa voitaisiin pidentää. Tämä esitys vahvistettiin 19 päivänä tammikuuta, ja ennen tätä lakia oli oikeusministeriön pakko ottaa vastuulleen se, että vaaliluetteloiden esilläoloaikaa pidennettiin lähes 10 päivällä. Valitusaika päättyi silloin 20 päivänä tammikuuta, ja vaalit voitiin suorittaa kaksi kuukautta sen jälkeen. Se laskelma, jonka edellisessä istunnossa eduskunnalle esitin, perustuikin tähän kokemukseen, mutta myöntää täytyy,

että kaksi kuukautta osoittautui silloin käytännössä liian lyhyeksi.

Ne luvut siis, jotka olen eduskunnalle viime tiistaina esittänyt, ovat minimilukuja. Jos vaalit halutaan suorittaa niin, että ne täyttävät vaaliturvallisuuden kaikki edellytykset, on tietty minimiaika välttämätön valmisteluja varten sillekin, joka haluaa vaalit saada pian suoritetuksi. Tämän vaaliturvallisuuden vaatiman minimiajan luulisi toki periaatteessa olevan sitä loukkamattomamman niille, jotka itse vaalien toimittamisella haluavat näyttää, että me olemme päässeet normaaliiseen elämänjuoksuun.

Ed. Kauppi esitti täällä erään varsin merkillisen ajatuksen, nimittäin, että oikeusministeriön olisi pitänyt ryhtyä aikaisemmin valmistaviin toimenpiteisiin pohjaluetteloiden aikaansaamiseksi. Minun täytyy kyllä esittää ihmettely, että ed. Kauppi tällaisen ajatuksen täällä esittää, sillä kyllä sitä menoa olisi kelvannut kuunnella, jos oikeusministeriö olisi määrännyt, sanoikaamme, kaksi kuukautta sitten pikaisesti laadittavaksi vaaliluetteloiden pohjaluettelot, ennen kuin tasavallan presidentti oli eronnut. Mutta teit niin taikka näin, niin mikään ei näytä olevan hyvä. Kun tällainen pikkujuristi joutuu lakitieteen professorin tenttiin, niin tietenkin siinä tuntee olevansa aina alakynnessä. Mutta jos minä jotakin juridiikasta ymmärrän, niin se on vaalilainsäädäntö, ja minä ottaisin — miten sanoisin — hyvin epäkernaasti reput professori Kaupilta tässä asiassa (Naurua).

Ed. Teittinen: Herra puhemies! Niillä perusteilla, jotka ed. Kauppi täällä asiaa valiokuntaan lähetettäessä esitti ja mitä hän nytkin on täällä lausunut, olen minäkin sitä mieltä, että presidentinvaali olisi nyt toimitettava valtiosäännönmukaisessa järjestyksessä valitsijamiesten kautta. Omasta puolestani voin vielä lisätä, että katson meidän lähiaikoina olevan monien niin suurten ja kauaskantoisten ratkaisujen edessä, että juuri nekin olisivat vaatineet säännönmukaisten vaalien toimittamista. Mehän pyrimme m. m. saavuttamaan lopullisen ja pysyvän rauhan niin pian kuin mahdollista. Olen aina ja kaikissa vaiheissa kuulunut siihen joukkoon, joka on harrastanut hyvien naapurisuhteiden aikaansaamista suuren itäisen naapurimme

kanssa. Mutta tiedän myöskin, ettei todellista ja pysyvää ystävyyttä enemmän yksityisten kuin kansakuntien kesken saavuteta kieroilulla ja n. s. politikoimisella, vaan suorudella ja vilpittömyydellä. On myönnettävä, että meilläkin on ollut sellaisia, jotka ovat olleet kaikkea muuta kuin vilpittömän naapurisovun harrastajia, mutta se joukko on ollut häviävän pieni. Kansamme valtava enemmistö on aina rakastanut rauhaa ja pyrkinyt välttämään sotaa ja kaikkia selkkauksia. Vastoin kansakunnan suuren enemmistön tahtoa me olemme joutuneet sotiin vedetyiksi ja niissä myöskin luonnonlain välttämättömyydellä pienenä kansana hävinneet. Häviömme seurauksena olemme saaneet kannettavaksemme meille perin raskaat rauhanehdot. Myönnämme myöskin, että suurella naapurillamme olisi voittajana ollut mahdollisuus tehdä meille voitetuille mitä olisi halunnut. Voittajana Neuvostoliitto on kyllä osoittanut suopeutta ja hyväntahtoisuutta, mutta siitä huolimatta ei kansan valtava enemmistö sittenkään voi käsittää, miksi meille asetetut välirauhanehdot ovat sittenkin niin äärettömän ankarat. Miksi esim. niin suuret alat ikuista asumaluettamme tahdotaan meiltä pois riistää? En voi käsittää ja uskoa, että se osa kansasta, joka näin ankaroista rauhanehdoista iloitsisi, on kovinkaan suuri — —

Puhemies: Kehoitän puhujaa palamaan esillä olevaan asiaan.

Puhuja: Kun siis olen sitä mieltä, että vaalit olisi säännöllisessä järjestyksessä toimitettava ja kun lisäksi minusta edustajana tuntuu vastenmieliseltä poikkeuslain kautta äänestää ja käyttää niitä oikeuksia, jotka valtiosäännön mukaan kuuluvat toisille elimille, rohkenen, herra puhemies, kannattaa ed. Kaupin ehdotusta lakiehdotuksen kiireelliseksi julistamista vastaan samoin kuin myöskin hänen ehdotustaan lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Ed. Sergelius: Jag har företrätt uppfattningen, att riksdagen på grund av många skäl, framför allt av praktiska, borde vara den instans som korar landets president. Om jag inte missminner mig har jag själv för omkring 15 år sedan motionerat om åtgärder för ändring av regeringens

formens § 23 i förenämnt avseende. De flesta presidentval som ägt rum sedan år 1919 ha förrättats av elektor och denna procedur för utseende av landets högsta styresman har vunnit burskap och, såvitt jag kunnat finna, har Finlands folk med intresse omfattat elektorsvalen om också dessa icke alltid kunnat förrättas i regelrätt ordning. Detta har dock berott på exceptionella förhållanden, såsom här också redan nämnts, åren 1940 och 1943.

Enligt mitt förmenande talar redan här nämnda skäl, förutom rent teoretiska, för att man även i fortsättningen borde bibehålla regeringsformens 23 § oförändrad. Enligt denna min ideologiska inställning till presidentvalen vore det önskvärt även att elektorsval nu förrättades. Men tiden hastar, och så gott som oövervinnliga tekniska svårigheter komme att yppa sig, varom justitieministern mer än en gång redan nämnt i riksdagen. Dessa skäl, som här anförts, dessa praktiska skäl måste också förbli de avgörande. Alla ideologier sälunda till trots och andra betänkligheter, som kunna anföras mot regeringens lex in casu för val av president för republiken under innevarande år, kan jag ej annat finna än att det i regeringens proposition föreslagna tillvägagångssättet denna gång är både ändamålsenligt och önskvärt. Att förutse är väl även att riksdagen med en överväldigande majoritet kommer att omfatta regeringens proposition.

Ed. Berner: Herra puhemies! Esillä olevasta lakiehdotuksesta presidentin valitsemisesta on esitetty toiselta puolen, että se ei ole sopuisuudessa hallitusmuodon kansalle takaamien oikeuksien kanssa, toiselta puolen, että tilapäiset olosuhteet tekisivät poikkeuksen säännönmukaisiin vaikeuksiin välttämättömäksi. Ratkaisu tulee tietenkin riippumaan siitä, minkä arvon kukin antaa demokratisille periaatteille ja valtiosäännön säilyttämislle. Omalta kannaltani en voi pitää täysin vakuuttavina ja riittävinä niitä syitä, mitä täällä on esitetty, jotta niin tärkeään kysymykseen kuin presidentin valitsemistapaan nähden olisi syytä yhä edelleen tehdä poikkeus. Niinkuin jo on mainittukin, on sekä eduskunta-että kunnallisvaalit voitu suorittaa. Olosuhteissa ei ole sen jälkeen tapahtunut mitään kiristymistä, vaan päinvastoin tasaan-

tumista ja viittaahan eroava presidentti itsekkin eroamiskirjeessään siihen, että vaikeimmat kysymykset nyt on saatu ratkaistuksi ja hän tästäkin syystä heikontuneen terveytensä vuoksi nyt katsoo paremmin voivansa jättää toimensa. Kai presidentinkin sanoille voi jonkin arvon antaa. Sitäpaitsihan on sekä presidentin sairauden että hänen ulkomailla oleskelunsa aikana voitu hoitaa ilmeisesti vaikeampiakin asioita kuin mitä lähimmän 2—3 kuukauden aikana näyttää tulevan esille.

Kun on kysymys presidentin valitsemisesta, on toiselta puolen muistettava, että kyseessä on eräs kansan tärkeimpiä perustuslaillisia oikeuksia, jonka varassa demokraattinen yhteiskuntajärjestyksemme varsin huomattavassa määrässä lepää. Demokratian puolustaminen ei aina ole ollut mikään kiitollinen asia niinkuin näyttää tänään olevan täällä. Mutta se on aina hyvä asia ja ajanpitkään myöskin yleensä osoittautunut oikeaksi. Kun kansanvaltaa ruvetaan rajoittamaan, on siinä aina vaaransa. Kun presidentin valitsemisoikeus otetaan kansan käsistä, on vaara lähellä, ettei se säily eduskunnallakaan, vaan että se lyhyessä ajassa asiallisesti joutuu pienen sisärenkaan ratkaistavaksi. On myöskin muistettava, että ei päästä vakiintuneisiin oloihin tekemällä epävakaita oloja pysyviksi ja poikkeuslainsäädäntö säännöksi. Tämä olisi ennenkaikkealla hallituksen itsensä pidettävä mielessä.

Tulen vastustamaan, että kansalle kuuluva oikeus presidentin valitsemiseen siltä riistetään sekä äänestämään lain kiireelliseksi julistamista ja hyväksymistä vastaan.

Ed. Suontausta: Herra puhemies! Katson tarpeelliseksi käsityksenäni lausua, että ne perusteet, jotka hallitus on esiintuonut kantansa tueksi, että presidentin vaali tällä kertaa olisi poikkeuksellisesti eduskunnan toimitettava, ovat niin painavat ja vakuuttavat, ettei niitä voi jättää huomioonottamatta. Tämän vuoksi tulen äänestämään lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta.

Ed. Kivisalo: Herra puhemies! Tätä asiaa perustuslakivaliokunnassa käsitellessä tehtiin sama ehdotus sen hylkäämiseksi, kuin on nyt tehty tässä kolmannessa käsittelyssäkin. Kun tätä asiaa ajattelee,

niin täytyy tosin myöntää ehdotukselle jonkunlaista oikeutusta, sillä on noloa, että nyt joudutaan jo neljännen kerran valitsemaan tasavallan presidentti hallitusmuodosta poikkeavalla tavalla. Valitsijamiesten vaali meillä toimitettiin yli 9 vuotta sitten ja silloin valitut valitsijamiehet joutuivat valitsemaan presidentin kolme kertaa, joten jo silloin kahdesti jouduttiin poikkeamaan hallitusmuodosta. Neljännen kerran mainittujen valitsijamiesvaalien jälkeen toimitti presidentinvaalin eduskunta ja samoin tulee nyt tapahtumaan. Meillä joudutaan nyt valitsemaan presidentti kahdeksannen kerran, mutta ainoastaan kolme kertaa on maassamme voitu toimittaa presidentin valitsijamiesvaalit.

Mutta vaikka tämän lain hylkäämiseksi onkin jotain muodollista oikeutusta, niin asiallista oikeutusta ei mielestäni ole. Ei voida jättää maata olemaan ilman presidenttiä lähes 4 kuukautta valtiollisen tilanteen sellaisenakin ollessa kuin se on, joskin se onkin paranemaan päin. Sitä vastoin on syytä tässäkin yhteydessä kiinnittää huomiota siihen, miten tällaisesta tilanteesta päästäisiin, ettei tarvitsisi melkein vakinaisesti ruveta poikkeamaan hallitusmuodosta.

Syy siihen, että näin on tehty, ei ole meissä edustajissa, vaan siinä, että hallitusmuoto on säädetty sellaiseksi, kuin se vuonna 1919 säädettiin. Silloinhan hallitus esitti eduskunnalle hallitusmuotoesityksen, jonka mukaan eduskunta valitsisi presidentin, ja tämän hallituksen esityksen tässä kohdassa hyväksyi myös silloinen perustuslakivaliokunta. Mutta perustuslakivaliokunnan mietintöön eräät sen oikeistolaiset jäsenet liittivät vastalauseita kokonaista kolme, joissa sitä ehdotettiin muutettavaksi niin, että presidentin valitsee kolmesataa valitsijamiestä. Näiden vastalauseiden mukaisesti sitten asia ratkaistiin suuressa valiokunnassa ja sen jälkeen eduskunnassa. Näin tultiin tämmöiseen epäkäytännölliseen säännökseen, jonka seurausta on, että vain 3 kertaa on voitu toimittaa presidentin vaalit hallitusmuodossa säädettyllä tavalla, jota vastoin ei vähempää kuin 5 kertaa on jouduttu toimittamaan vaali siitä poikkeavasti.

Kun tätä lakia alettiin perustuslakivaliokunnassa käsitellä, niin minä tämmöisen mahdollottoman asiantilan poistamiseksi vastaisuudessa aioin ehdottaa, että valiokun-

nassa olisi otettu rinnan hallituksen esityksen kanssa käsiteltäväksi lakialoitteet n:o 1 ja 2, joissa kumpaisessakin ehdotetaan, että tasavallan presidentin valitsisi eduskunta. Aikomukseni oli ehdottaa, että hallituksen esitystä tässä kohdassa täydennettäisiin niin, että siitä tulisi pysyväinen laki. Mutta kun tämän lain säätämisläpymä ymmärtäkseni oli kiire ja kun en ollut varma siitä, että se olisi tullut perustuslakivaliokunnan päätökseksi, niin olisi ehdotukseni vain muodostunut asian viivyttämiseksi, ja sen vuoksi minä luovuin aikeistani ja rajoituin siihen, että esitin valiokunnan pöytäkirjaan mielipiteeni, että tällä tavalla pitäisi tehdä. Saman asian pyydän esittää ja esittää samalla lyhyesti perustelut.

Tätä vaalitapaa vastaan on ollut tyytymättömyyttä alusta lähtien. Heti seuraavan vuoden, nimittäin 1920 valtiopäivillä, silloinen edustaja Hannes Ryömä teki lakialoitteen, jossa ehdotti hallitusmuodon 23 §:n muutettavaksi siten, kuin se oli ollut aikaisemmin hallituksen esityksessä. Samaa tarkoittavan aloitteen teki myös samoilla valtiopäivillä kristillisen työväen edustaja J. V. Kekkonen. Näiden aloitteiden perusteella vuonna 1921 valtiopäivät hyväksyivätkin jo hallitusmuodon 23 §:n muutettavaksi siten, että eduskunta valitsee presidentin, mutta lain vastustajat, joita oli enemmän kuin 1/6 edustajista estivät lain kiireellisyyden, ja näin se lykkääntyi silloin yli vaalien. Kun eduskunta vuoden 1922 vaalien jälkeen kokoontui, niin asia tuli esille ja sai silloinkin edustajain enemmistön kannatuksen, mutta ei saanut säädettyä 2/3 äänten enemmistöä ja sen vuoksi raukesi. Täten siis nykyinen voimassa oleva vaalitapa jäi edelleen olemaan.

Tämän vaalitavan luonnottomuus kävi ilmeiseksi jo ensimmäisessä sen hyväksymisen jälkeen toimitetussa presidentin vaalissa. Silloin valitsijamievaalien edellä asetettiin ainakin 4 ellei useampia eri presidenttiehdokkaita, joiden jokaisen puolesta monta kuukautta käytiin kiihkeätä propagandaa ja kulutettiin paljon varoja. Mutta sitten kun valitsijamiehet kokoontuivat valitsemaan presidenttiä, niin tulos oli aivan hämmästyttävä: valituksi ei tullut ainoakaan niistä ehdokkaista, joiden hyväksi eri puolueet olivat vaalipropagandaa tehneet ja varoja kuluttaneet. En minä

ymmärrä, millä tavalla niissä vaaleissa kansan tahto tuli ilmi. Kun se mies on kuollut, en tahdo hänestä sanoa muuta kuin, että ei Jumala ole häntä presidentiksi luonut.

Vuonna 1931 toimitettiin toisen kerran presidentin valitsijamiesvaalit ja silloin kävi siten, että presidentiksi saatiin uhkauksilla ja peloituksilla, toisin ajattelevia valitsijamiehiä pelottelemalla, kokonainen valitsijamiesryhmä polvilleen taantumusporvarien edessä ja valituksi tuli mies, jolla ilmeisestikään ei ollut Suomen kansan enemmistön kannatusta ja jota — mikäli arvelen — edustajat Kauppi, Teittinen ja Berner eivät silloin ihailleet. Vuoden 1937 presidentinvaali meni moitteettomasti eikä sen suhteen ole muuta huomautettavaa kuin se, että kyllä eduskuntakin olisi osannut Kallio-vaimajan presidentiksi valita.

Tämä presidentin vaalitapa, mikä meillä on säädetty, on kelvottomin, mitä minä tiedän maailmassa olevan. Sekin vaalitapa, jonka ikl:n edustajat täällä eduskunnassa aikanaan tekivät, että kansa valitsisi presidentin suoraan, ettei valittaisi lainkaan valitsijamiehiä, sekin vaalitapa on ymmärtäväkseni parempi, mutta ei tullut hyväksytyksi — se raukesi kai pääasiallisesti siitä syystä, että se oli ikl:n edustajain tekemä.

Eduskunta on kahdesti jo valinnut presidentin ja joutuu nyt valitsemaan kolmannen kerran. Niitä presidenttejä vastaan, mitä eduskunta on aikaisemmin valinnut, ei kenelläkään ole mitään vastaan, vaan päinvastoin ed. Kauppi keuhui erään tällaisen presidentin otetta, „kuinka oli miehuutta hajottaa itse eduskuntakin”. Sen sijaan niitä presidenttejä vastaan, jotka on valittu valitsijamiesten avulla, on yhtä ja toista ollut aikanaan sanottavaa. Minä en ymmärrä millä tavalla presidentti ei olisi kansan valitsema, kun samat ihmiset saavat valita edustajat, jotka valitsevat valitsijamiehetkin. Sitäpaitsi presidentti on hallitusmuodon mukaan nykyin eduskunnasta riippuvainen, hänenhän täytyy asettaa ministrit, joiden tulee nauttia eduskunnan luottamusta. Mitä tulee vanhaan Montesquieun aikanaan esittämään valtiiovallan jakoon, josta ed. Kauppi on puhunut, niin sillä on ollut tietysti joskus aikanaan merkitystä, mutta minä rohkenen väittää, ettei sillä ole enää sitä merkitystä, kuin oli silloin, jolloin valtio ei ollut siinä määrin kiinteä kokonaisuus kuin nykyään. Silloin

valtio oli enemmän määrin federatiivinen kuin se on nykyään. Minä toivon ettei tällainen hallitusmuodosta poikkeaminen enää uusiutuisi. Sen vuoksi toivon, että kun edellämainsemani lakialoitteet tulevat täällä esille, että ne tulisivat hyväksytyiksi silloin ja että tällaisista keskusteluista kuin tänään on käyty, meillä päästäisiin.

Ed. P u s a: Herra puhemies! — Valtakunnan asioiden hoidossa merkitsee presidentti ja hallitus siirtoväkeä koskevien kysymysten tarkoituksenmukaista hoitoa silmälläpitäen erittäin paljon. Siitä esimerkkinä voidaan mainita, että tähän asti tärkeä korvauskysymys on edistynyt niin tavattoman hitaasti, että vain noin 1/3 korvauksista on vasta päätetty myöntää, mutta maksattaminen on vain hiukan alussa (Vasemmalta: Teittisen jälkiä). Mitä sitten siirtoväelle tärkeään maakysymykseen tulee, (Puhemies koputtaa: Kehoitetaan puhujaa palaamaan esillä olevaan asiaan!) me olemme siirtoväen kannalta pyrkinneet aikaansaamaan neuvotteluja nimenomaan (Puhemies koputtaa: Kehoitetaan puhujaa palaamaan asiaan!) presidentin vaalia silmälläpitäen, mutta me emme ole onnistuneet saamaan kosketusta tässä suhteessa asianomaisiin piireihin, ja kun nyt presidentin vaalia koskeva laki on tarkoitus erinomaisen kiireellisessä järjestyksessä säätää ja kun siirtoväen kannalta ei voi olla muuta mahdollisuutta kuin edelleen pyrkiä neuvottelutietä niihin päämääriin, mitkä sen kannalta ovat erinomaisen tärkeitä, niin saadakseen aikaa näitä neuvotteluja varten minä en pidä muuta menetelyä mahdollisena kuin yhtyä niihin, jotka ovat ehdottaneet, että presidentin vaalia koskevaa hallituksen ehdotusta ei julistettaisi kiireelliseksi.

Ed. K a u p p i: Herra oikeusministeri kohdisti minulle täällä henkilökohtaisesti niin paljon huomiota, että olisin kai epäkohtelias, jollen hänelle vastaisi. Olin puheenvuorossani esittänyt perusteita, joiden nojalla minun mielestäni olisi pitänyt tehdä puheenaolevat vaaliluettelot siltä osalta kuin oli mahdollista jo hyvissä ajoin valmiiksi, ennen muuta lisäluettelo vuoden 1945 aikaan 21 vuotta täyttäneistä. Tähän herra oikeusministeri, joka on julkisen oikeuden erikoistuntija, antoi vastauksen,

että häntä vastaan olisi noussut arvostelun myrsky, jos hän olisi antanut määräyksen vuoden alussa tällaisten luetteloiden laatimisesta. Olen siinä käsityksessä, että tuollaiset tarkoituksenmukaiset virkatehtävät on sellaisilla paikoilla ollen hoidettava siitä huolimatta, että saa hyväksensä luontais-
 etuihin kuuluvan arvostelun eri aikoina eri tahoilta, niinkuin olen joutunut vähäiseltä osalta näkemään itse ollessani hallituksessa ja huomannut muiden saavan, kun he istuvat siellä. Kun tämä perustelu ei käsitteäkseni minulle riitä, täytyy minun vain sanoa, ettei herra oikeusministerin onnistunut minun ymmärrettävälläni tavalla antaa tyydyttävää selitystä siihen, että nuo luettelot on jätetty aikanaan laatimatta.

Ed. J. Wirtanen: Vaikka minulla ei ole niitä jaloja puhelahjoja kuin ed. Räisäsellä, niin minä pyydän tässä vain ilmoittaa lopuksi, että häijyyttä minulla on varmasti yhtä paljon kuin hänellä. Mutta minä en tahdo sitä häijyyttäni nyt tässä ulospurkata. Minä olen käsittänyt, että tässä puhutaan presidentin vaalitavasta. Pyydän tässä vain kiittää ed. Räisästä sanomistaan sanoista, jotka hän on varmasti oppinut ulkopuolella eduskunnan jossakin, jossa on käynyt hieman toisenlainen tapelu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kauppi vastustanut lakiehdotuksen kiireelliseksi julistamista. Sitäpaitsi on ed. Kauppi ed. Teittisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Puhemies: Nyt on ensin tehtävä päätös lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi. Esitän hyväksyttäväksi seuraavan

äänestysesityksen:

Joka hyväksyy ehdotuksen lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään 5/6 annetuista äänistä kan-

nattaa mainittua ehdotusta, on se hyväksytty, mutta muuten on ehdotus hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 160 jaa- ja 11 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 23.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen julistamisen kiireelliseksi.

Puhemies: Kun siis ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi on hyväksytty, on nyt päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Esitän hyväksyttäväksi seuraavan

äänestysesityksen:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen toisessa käsittelyssä päätetyssä muodossa, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muussa tapauksessa se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 156 jaa- ja 13 ei-ääntä, 6 tyhjää, poissa 24.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi työtä vieroksuviiden henkilöiden määräämisestä työhön tai erikoistytölaitokseen.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 3, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.